Ч. 21 (11.275). Львів, неділя 29. січня 1928. Рочнева оплата заплачено готівкою. Рік XLVI

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. Друкарні: 29-26. В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Поспіх і резерва.

Львів, 28. січня 1928.

Між Варшавою і Ковном курсують ноти все частіше, все живіше і то окружною дорогою. Мається враження, немов би представники обох держав, а щонайменше Варшава за всяку ціну хотіла надробити тепер довгий час мовчанки.

Неперехідною пропастю між Польщею і Литвою лягла Виленщина. Захопити Вильно й околицю було розмірно легко, але здобути правну санкцію на новий здобуток досі не повелося. Нічого не поміг вибраний під польською кермою сойм „Середньої Литви", ані відповідна постанова міжнародньої установи. Литва не признала довершеного факту. І на тому заломилася польська акція. Одностороннє посідання не є достаточне, не вичерпує ще справи. Щоби твердо почуватися на захопленому ґрунті, треба не лише опанувати дану територію, не лише здобути санкцію на її посідання від третіх, в даному випадку міжнародніх чинників, але головно від чинника безпосередньо заінтересованого.

Бачимо це найкраще на Ельзасі. Мало того, що Франція вийшла побідником у світовій війні, мало того, що більшість ельзаського населення заявлялася за Францією, навіть мало того, що Німеччина під примусом підписала версайський трактат. Франція не почувалася певною в посіданні Ельзасу, бо сили німецького народу після катастрофи почали знову наростати і Франція бачила себе на дальшу мету загроженою в свойому володінні. Аж добровільне уступлення Франції Ельзасу (льокарнським договором) заспокоїло Францію і розвіяло її тривогу.

Анальогічний випадок маємо і з Виленщиною. Тільки тактика польська є інша від французької, а литовський опір має глибші коріння від німецького. Польща намагалася всіми силами примусити Литву до резиґнації з Виленщини. Минула осінь була переповнена шумом виленської проблеми. Вкінці справа опинилася на порядку нарад Ліґи Націй. З Женеви вийшла одноголосна постанова, принята спірними сторонами: „Рада... доручає обом урядам можливо якнайскорше розпочати безпосередні переговори з метою дійти до устійнення відносин, що можуть запевнити між обома сусідуючими державами щире порозуміння, від якого залежить мир" — з додатком, що „отся резолюція в нічому не пересуджує справ, щодо яких між обома урядами істнують ріжниці поглядів".

Після цього Польща змінила тактику. Від погроз, просто военного характеру, польська сторона змагає перейти до переговорів. З міністерства військових справ цілість польсько-литовської проблеми переходить до міністерства закордонних справ, якого основною зброєю є дипльоматичні ноти і переговори. З резолюції Ліґи Націй польським дипльоматам найбільше припало до вподоби слово „якнайскорше". Базуючись на ньому польська дипльоматія виявляє незвичайний поспіх до безпосередніх переговорів з Литвою, щоби тим чином перед Ліґою Націй виявити послух її постановам. В тому змаганні польська дипльоматія лишає за собою тільки один привілей: своєрідної інтерпретації резолюції Ліґи Націй.

Дня 8. січня польський міністр закорд. справ Залеський окружною дорогою і окремим курієром переслав през. Вальдемарасові ноту, в якій пропонує розпочати безпосередні переговори між обома державами вже 31. січня у Варшаві або Ковні, в крайному випадку погоджуючись на Ригу. Предметом конференції — згідно з польською пропозицією — були би такі справи: 1) Граничний рух, 2) Почтова і телеґрафічна комунікація, 3) Залізнича комунікація і 4) Справи, звязані з транзитом.

У відповідь на польську пропозицію, якої імперативом є поспіх, відповів през. Вальдемарас довшою нотою, в якої основу лягла резерва.

През. Вальдемарас пригадує, що підчас обопільних візит у Женеві, він звернув увагу на конечність доброї підготовки будучих переговорів. Щодо місця конференції, то воно залежить від предмету нарад. Найбільш пригожим місцем конференції був би Кеніґсберґ. Першим підготовчим кроком до будучих переговорів мало бути улекшення взаємин через треті держави шляхом принятя ними репрезентації польських інтересів у Литві і литовських інтересів у Польщі. По словам мін. Залеського заступництво польських інтересів на Литві мала обняти Франція. Литовський уряд повірив свої інтереси в Польщі італійському урядові. Та виявляється, що досі французький представник у Ковні не взяв на себе обовязку репрезентації польських інтересів.

Другим підготовчим кроком до будучої конференції мало бути здійснення зобовязання польського уряду щодо повороту осіб литовської народности, видалених польським урядом в дні 14. грудня з околиць Вильна і Гродна. Досі те зобовязання не є здійснене і відпруження відносин, як конечна передумова переговорів, не наступило. Польський уряд приняв на себе обовязок не вмішуватися у внутрішні справи Литви. Тимчасом дальше відбувається орґанізація литовських еміґрантів з Плечкайтісом на чолі на мілітарній основі.

В своїй ноті польський мін. закордонних справ говорить про безпосередні переговори, „які зміряють до устійнення нормальних політичних й економічних відносин між Польщею і Литвою". Тимчасом резолюція Ліґи Націй нічого не говорить про „нормальні відносини", а навпаки натякає на справи, „щодо яких істнують ріжниці поглядів між обома урядами". В основу тих ріжниць лягла справа Вильна і злучені з нею справи, які тим самим виключено від переговорів. Тому й не може бути мови про нормальні відносини між Польщею і Литвою. З огляду на ті обмеження слід би було старанно опрацювати текст переговорів та проекти умов, якщо думається про успіх. Польща висуває лише справи граничні і комунікаційні, а польський міністр не долучує до тієї пропозиції ніякого проекту умови, ані не подає навіть її напрямних ліній. З огляду на те важко висловитися, чи польська пропозиція є згідна з резолюцією Ліґи Націй. До тогож польська пропозиція на перше місце ставить граничні справи, а тимчасом резолюцією Ліґи Націй є вони виключені від переговорів. Бо між Литвою і Польщею істнує лише демаркаційна лінія, а не границі. Тому польський уряд, бажаючи осягнути додатні висліди з наміченої конференції, мусить предложити конкретні проекти.

Ліґа Націй в своїй резолюції обіцяла обом сторонам свою поміч. В деяких квестіях така поміч була би дуже бажана, але в нинішній стадії важко сказати, наскільки, а до того ж це мусить наступити на основі порозуміння обох сторін.

Литовський уряд буде домагатися, щоби на порядок конференції поставлено справу наслідків війни, веденої Польщею проти Литви (замах ген. Желіґовського) з домаганням відшкодувань.

На запит мін. Залеського, чи не схотів би през. Вальдемарас особисто прибути на відчинення конференції для надання її більшої ваги, заявляє останній, що в майбутній конференції він буде провідником литовської делеґації з метою її успішно і скоро закінчити.

Після одержання вияснень на порушені теми і після сповнення принятих Польщею передумов, литовський уряд подасть Варшаві свої пропозиції щодо речинця і місця переговорів. А тимчасом — литовський премієр виїхав до Берліна, щоби перевести переговори в справі торговельного трактату між Литвою і Німеччиною.

Англійські застереження.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, 23. січня 1928.

I.

Меморандум, яке британський уряд тільки-що передав „Комітетові Безпеки", зложене доволі обережно — щоб не зірвати явно з засадами Союза Народів і з основами конституції цього Союза. А все таки він і доволі ясний — щоб розкрити справжню думку льондонського кабінету.

Не виступаючи проти женевських ідей, документ цей проте твердо стоїть на старій англійській тезі, підтримуваній однаково урядом консерватистів як партії праці: не прийняти необмежених зобовязань на Англію. Один з арґументів меморандуму каже, що „угоди про мирові суди не мають за собою ніяких інших санкцій, як тільки публичну думку": з чого висновок, що Англія схильна гарантувати тільки такі угоди про мирові суди, які матимуть щастя стрінутися з одобренням публичної думки, очевидно не китайської або напр. польської, а своєї, англійської; всі інші угоди не можуть числити на обезпеку з англійської сторони.

З чого дальший висновок, що Велика Британія так само виключає многосторонні угоди, як і всякі Льокарна узагальнені на весь світ, а бодай на всю Европу.

II.

Мало цього. Зпоза меморандуму пробивається й питома, особлива, британська теорія Льокарнізму. Коли Англія — читаємо там — дала обезпеку Льокарнській угоді, то зробила вона це тому, що вона числить на те, що вчорашніх ворогів не кортить знов розпочинати бійку. Льокарно — пробна експериментальної методи в політиці. Німеччина пересвідчилася, чого їй коштував наїзд на Бельгію й північно-східну Францію, і англійці припускають, що вона завагається ще раз розпочинати подібну гру тай ще раз провокувати до інтервенції Англію, яка не може стерпіти і не стерпить, аби велика морська потуга захопила устя Рену і сотворила з Антверпену й Ротердаму фльотові бази — для володіння Північним Морем і для загрози східного побережа Англії. Британці припускають, що Німеччина не захоче знов у таке вдаватися, і тому згодилися ґарантувати французько-німецьку і німецько-бельґійську границю: Англія і без цього все, в ході історії, не допускала, щоби першорядна потуга, будь вона німецька, французька чи еспанська, твердою ногою стала в Бельґії, а своєю ґарантією для цього Льокарна вона тільки ще раз ствердила одну з засад своєї континентальної політики.

Але інша, зовсім інакша справа напр. зі східними границями Німеччини, що є — всякий знає — одночасно й західними границями Річипосполитої. В цій стороні Европи британський уряд волить оставатися здержливим. Без обиняків він заявляє, що він обезпечує угоди поміж народами, які вже воювали між собою, в останній війні, але відмовляє свою обезпечу угодам поміж народами, які мають нові причини военних порахунків.

III.

Версайський (і сумежні йому) мир бачив, правда, невидану в історії людства маскараду, що наче воююча проти Німеччини сторона і наче переможці Німеччини пишалися там представники польського уряду — англійці проти такої комедії в чотирох стінах великої ґалерії версайського замку нічого не мали; але їх ні трохи не кортить пхати пальці між двері, колиб з версайської церемонії вийшло щось „не теє" — над Одрою і Вислою, або над Німаном, Стирем, Збручем...

Що англійський уряд признав відповідним і потрібним цей факт ще раз пригадати, і що зробив це саме уряд консерватистів Болдвина-Чемберлена, тай що заявив він це якраз тепер, — всі ці обставини мають першорядне для теперішньої европейської „ситуації" значіння. Особливе-ж значіння вони мають для нашої властительки — Річипосполитої.

Може ця Річипосполита виявляти деякі познаки господарської консолідації: льондонська Сіти не ворог можливому піднесенню торговельних оборотів. Може вона виявляти й симптоми, справжні або уявлені, консолідації внутрішньої: і цьому британський уряд не противник, навпаки. Може вона й величатися деякими почасти фактичними, почасти ілюзоричними успіхами в ділянці міжнародньої політики: благословенство Чемберлена не буде їй відмовлене. Може навіть здійснитися задушевне бажання Варшави: Чемберлен зробить їй честь візити на весну: в засаді все те нічого не змінить у становищі Англії у випадку, колиб одному або другому мо-

гучому сусідові Річипосполитої, або й обом нараз, видавалосяб вказаним і бажаним поробити відповідними засобами відповідні заходи, щоб дати Польщі нові границі, тим разом етнографічні, які їй належаться.

В. Панейко.

Нове обтяження селян на Україні.

Досі стягали на Україні податки зі села вже двома способами. В часи военного комунізму податки вплачувано натурою, тобто збіжем. Селянство не платило їх, і тому екзекуція податків була получена з карними експедиціями, рабунками, убийствами та масакрами не тільки поодиноких селян, але й цілих сіл. Тоді зводили відділи чеки формальні бої зі селами за податок.

Одначе ті часи вже давно минули. Останніми літами сплачувало селянство свої податки грошем. І платило воно т. зв. единий сільсько-господарський податок. Це значить, що кожний податник вплачував у одній сумі всі податки разом, отже і державний і районовий і окружний і громадський. Податки ці були й є дуже великі. До того вони є на селі прогресивно-доходовими. На зрозумілій мові це значить, що чим богатший селянин тим вищий його податок. Біднота і незаможні селяни або платять дуже низькі податки, або від них в цілости звільнені. Коли зважити, що не тільки на Україні, але й у цілому СРСР основним і найважнішим, коли не одиноким, податником є селянин, то легко зрозуміти, до якої міри він ним обтяжений при величезних витратах державних фінансів на зброення, комуністичну пропаганду, та уські експерименти в краю. Поза селянином до податників можна зарахувати хіба радян. т. зв. непманських дуже дрібних торговців і ще дрібніших підприємців. Державні фінанси при цілковитій невиплатности знаціоналізованого пролетарською й соціялістичною державою промислу держаться виключно податками зі села.

Тому нічого дивного, що державний скарб за слабий, не зважаючи на непомірно високі податкові ставки, щоби задовольнити всі потреби краю і громадянства та виповнити в додатку всякі зобовязання фінансової натури не тільки перед власною суспільністю, але й перед чужинними державами чи закордонними фабричними підприємствами.

Щоби цему запобігти придумали комуністи дуже легкий вихід з безвихідної ситуації. А саме: вони рішили, — і це свое рішення задекретували, тоб-то узаконили — щоби населення „самооподатковувалося“ на пекучі потреби всякого льокального характеру. Це значить, щоби те населення по сплаченні единого сільсько-господарського податку, обкладало себе „добровільно“ (на основі декрету там теж зветься „добровільно) новим податком на місцеві потреби.

Декрет про таке „добровільне“ самооподатковування населення вже ввійшов у силу і поодинокі сільські ради почали себе „самооподатковувати““. В комуністичній пресі повно звідомлень про те „добровільне самооподатковування“. З нього довідуемося, що сільські ради, зложені в більшости з незаможників і бідняків „з захопленням“ оподатковують свої села від 35 відс. до 75 відс. тієї суми, яка на них припадае титулом единого сільсько-господарського податку. Як бачимо то оподатковування це неабияке, дарма, що „добровільне“.

На щож конкретно призначені суми з нього? На те находимо відповідь у постановах харківського окружного комітету в справі розділу впливів із самооподатковування. У звязку з тим, — читаемо в постановах, — що окрвиконком не мае змоги асиґнувати достатні кошти на закінчення будівництва шкіл та інших установ на селі, яке було почате попередніми роками, всім районним виконкомам запропоновано закінчити будову цих установ на рахунок коштів від самооподатковування населення“. З тих самих „коштів“ мають будуватися по селах також нові школи, колодязі, медичні пункти, амбуляторії, дезинфекційні камери, лазні, агроном. і ветеринарійні пункти, машиновипозичальні і т. п. Декуди з тих самих коштів мають будувати й селянські будинки (сельбуди) і хати-читальні та інше. Тойже окрвиконком ухвалив „зуживати тих коштів“ і на направу та будову шляхів, що вимагають витрат на матеріяли і кваліфікованої робочої сили. Всі-ж інші шляхові роботи — читаемо в постанові — як направа гребель, мостових причілків, достава матеріялів тощо проводитимуться в порядкові притягання населення до трудової повинности. Отже до „добровільного“ оподаткування сплиvae на українських селян ще і таке благословення як примусове виконування шарварку, званого скромно трудовою повинністю.

З повищого наглядно бачимо, що державний скарб дуже бідний, коли всі майже витрати на місцеві справді потреби, але навіть на потреби загального державного значіння перекладае з легким серцем на „самооподаткування“. Чи видержить сільське населення довго під тягарем того примусового единого сільсько-господарського податку і „добровільного самооподаткування“ не знати. Не даром-же ходять поголоски про те, що на Україні ситуація непевна. Не даром вперто кружать вістки про те, що в Києві, Одесі, Харкові, Дніпропетровську, Винниці та в інших містах „невідомі“ люди масово розповсюднюють проклямації зі закликом до боротьби за визволення України під проводом якогось незнаного ближче „Союза Визволення України“. Не даром!

Перед виборами.

Лист польського епископату в приноровленні до Сх. Галичини.

Серед справжньої повені розмов, на які захворіло „Слово Польске“ зустрічаємо в дальшій черзі і розмову з провідником львівської хаденції кс. Шидельським.

Про політику і відносини серед польських партій він не хоче говорити, але про лист польського епископату дуже радо. Особливо поквапно старається він інтерпретувати той лист, надаючи йому специфічне значіння у відношенні до Сх. Галичини.

„На терені Сх. Галичини — каже кс. Шидельський — внаслідок спеціяльних умов також відносини мусіли уложитися в спеціяльний спосіб. Каноном нашої національної політики при виборах було творення одноцілого польського фронту. Той принціп не мае на меті боротися з іншими національностями, але боронити слушних прав власної національности. Тому на цьому терені ми мусіли розуміти лист оо. епископів в тому напрямку, в якому видав свій спеціяльний лист для волинських католиків о. епископ луцький. Той лист може бути коментарем до загального пастирського листу, коментарем, приноровленим до таких національних відносин, як на Волині, як також у Сх. Галичині. Отже окремі відносини на окраїнах наказували нам від початку змагати до створення одного виборчого бльоку зі спільною листою кандидатів, себто до співділання у виборчій акції з урядом, а протиставлячись творенню окремих польських бльоків. До того йшли ми простим шляхом. Вислідом такої акції повинен бути компроміс і компромісові листи. Така тактика може комусь не подобатися, та ми вважали її нашим національним і державним обовязком, згідним також з нашою католицькою совістю“.

Отже: компроміс і компромісові листи — ось що вкладають поляки, державна нація, в основу своєї виборчої акції на українській національній території. А ми, загрожені з усіх боків? Ми розбива-

М. ВОЗНЯК.

7)

Іван Белей в зносинах із Олександром Кониським.

Про саму свою пригоду оповів Кониський в згаданому листі з 24. липня ось що Белеєві: „В 10-й годині вечера 8. липня прибув я до Волочиська, роскрив свій пак, на самому версі лежали книжки (Зоря з 1883 р., поезії Франка, Федьковича, Устяновича, Згарського, Шнайдер, Географія Вахнянина, Жіноча неволя в піснях, Порвалась нитка і Горовенко; останні дві в п'яти примірниках, і більш нічого). Урядник з комори глянув на їх і махнув рукою. Я замкнув пак і сів собі чекати, доки (не) вернуть пашпорту. Аж ось підходить до мене з Підволочиська лікар — русин; торік ми спізнались. Балакаемо собі, як ляхи знівечили ні за що Кадайського й ин., як вони одно говорять, а друге роблять і т. д. Тим часом усім роздали пашпорти, а мині не виносять; за 15 минут до відходу поїзду — підходить до мене двох жандармів, беруть за руки і ведуть в особу кімнату, таку невеличку, що й чотиром тісно, а тут обступило мене чоловік 10 урядників і жандармів і давай трусить!! За що? питаю. Кажуть: „маемо донос зі Львова, що везете заборонені книжки і польські прокламації“... Перетрусили увесь пакунок до нитки, поламали мині в шматки з десяток цигар (чи нема-б то в цигарах прокламацій!!), тоді давай роздягать мене і брудними руками лазить по тілу; один так прямо в саме гузно зазирнув, чи нема там прокламацій!! Піймавши облизня, взяли усі книжки; взяли оту частину мого романа „Швачка“, що ми з вами читали, взяли початки повістей „Інтеллигентний хлібороб“ і „Юбилейна помилка“, мої замітки по дорозі в гори, взяли все, що носило слід паперу, навіт фотографії дітей, чистий папір, конверти, визитові картки і все те запечатали, а мене самого оддали під варту жандармів. Була вже 1-а година ночи, як скінчилась ревизія. Прошу, щоб дали паперу листок (бо не до сну було, або яку газету, книжку, — ні, не можна!.. Прошу — молю, щоб дали послати до дому до сем'ї телеграм в два слова „завтра не приїду“ і сего не можна!... Треба сказати, що дома у мене знали і були певні, що я прибуду до Київа о півдні вівторок!... Помисліть, Добродію! який був стан моеї душі, коли я, сидячи під замком, гадав собі: що передумае моя сем'я, коли я не прибуду в призначений час!... Сего стану ні сказати ні списати не можна! Так ніколи не боліла в мене душа, ніколи не щиміло так серце, як у ту тяжку ніч!... Цілу ніч била мене пропасниця; не довелось і на годиночку задремать! згага пече, а води нема і достать нігде, бо я замкнутий!... стукаю в двері, зову, ніхто не чуе. Насилу світом пришов жандарм, одімкнув і дав води. Коли я підвівсь, я почув, що нерви мої упали, сила наче вилетіла з мене, я не здужав стоять, хитався, немов п'яний!! Отак почастовав мене Площанський!... Добре!... О 9-й годині позволено лікарю прийти до мене: добра порці(я) хини і брому — підкрепили сили; о 10-й годині зібралась знов учорашня компанія, стали переглядувать мої книжки і папери! чого, чого я тут не наслухавсь!! За чоловіка соромно і тяжко було!... як таки так: простий писар-жандарм — кепкуе, глузуе, гнобить! а ти мовчи да диш!... Після півдні пустили їхать... 9/21 вранці о 10-й г. я був в Київі, зустрів свою любу сем'ю на дворці; ні діти, ні жінка не відали про мою пригоду. Але за дві години мусів бути в головного жандарма, у котрого були вже забрані у мене книжки і ман(у)скрипти. Ми розмовляли майже три години і правду скажу — ся розмова зробила на мене добрий вплив; я розмовляв хоч із жандармом, але не з катом, не з дурнем, а з чоловіком, котрий честно виконуе свій обовязок; чи злий, чи добрий, то инча річ!... але виконуючи, він пам'ятае, що перед ним чоловік, що він не мае права ображати його...“

Був час у жовтні, що Кониський думав, що „наступав кінець“ його справі, як писав у листі з 21. (9.) жовтня до Белея. Тут повідомляв, що „Лиманський (В. Мова) написав прегарний роман, котрий-б добре було надруковати в Бібліотеці Діла“. Тішився також, що „Барвінський задумав добре діло видавати історичні монографії Костомарова“. Що-ж до справи Кониського, вона не швидко скінчилася, але протягнулась і на найближчий рік.

Тимчасом у січні 1886 р. російська цензура заборонила вхід „Ділу“ до Росії. В листі з 28. (16.) січня писав Кониський: „Сумною звісткою доводиться ділитися з Вами, Любий Добродію! Позавчора до тутешнього цензора пришов наказ, щоб Діла не впускати в Россію, і вже вчора не дійшло 2 число його. Разом з тим заборонено „Історичну Бібліотеку“ Барвінського і „Молитву“ Лисенка. За все отсе дякуйте Площанському, Коснірському, Маркову і Наумовичу, да тутешньому цензору, до котрого вони присилають свої доноси. На Історичну Бібліотеку Марков ще давнійше прислав донос, а про Діло хоч і давно писали, та все не няли їм віри. Мині розповідали так: перед Різдвом цензор одержав „прiятельское мисьмо“, що поляки підкупили Пелеша і дали гроші Ділу, щоб нападало на обединителів. Доказом сего „письмо“ наводить промову Пелеша на соймі. Цензор яко завзятий „славянофил“ написав від себе до „Головного Управленія по дѣламъ печати“, що от-от Діло переверне усю Россію і що вже от, мов, що діеться на соймі: Поляки братаються з Русинами. Треба стерегтися і т. ин. і т. и. В Петербурзі — де-ж там роздивлятися, де брехня, а де правда! Згодилися і підписали“

„Моя справа, що піднялася торік, ще й досі не скінчилася“ — писав Кониський 8. серпня (27. VII.) й нарікав, що через неї сидів „уже літо на грипоні у Києві“ Нема сумніву, що в найтіснішому звязку з згаданою справою був такий листок Кониського з 30. (18.) серпня 1886: „Будьте ласкаві, зараз, як одержите сей лист, залишіть пересилати Вашу часопись. Я давно вже прохав, аби до Вас про се написали, та мабудь сего ще не зроблено, бо часопись приходить. Отже на сей раз пишу сам, просячи не висилати ні на яку адресу, бо не доходитиме; пропадатиме і тільки шкодитиме тому, кому буде заадресована. Перебендя“. (В 1886 р. надрукував Кониський в фейлетонах „Діла“ чч. 56—57 „біографічну замітку“ про Михайла Максимовича).

(Продовження буде.)

...ємося, розпорошуємось на дрібні гуртки, на атоми.

Але не це маємо на увазі. Хадецький ватажок у реверенді ідентифікус відносини на Волині з відносинами у Сх. Галичині. Там луцький, католицько-польський епископ видав пастирський лист з приводу виборів, взиваючи вірних єднатися в одному фронті проти „схизматиків". Є це „коментар" до загального пастирського листу польського епископату. Той „коментар" має своє значіння і призначення і в Сх. Галичині, де велика більшість населення є греко-католицькою. Тому слід творити один католицько-народовий польський фронт.

Нічого собі, гарний „коментар"!

Відповідь д-ра Трильовського.

Самозванчий ватажок „радикальної лівиці" д-р К. Трильовський присвятив цілу першу сторону своїх „Громадських Вістей" відповіди на запити „Громадського Голосу". Не зупинялись би ми над цими викрутами, що обмежуються рівнем аргументації покутного провінціонального адвоката, якби не те, що він відкликується також до нашої журналістичної чести — з огляду на те, що ми ті запити передрукували. Д-р Трильовський вимагає, щоби ми передрукували й його сажнисту відповідь. Дуже жалієм, що не можемо в цілій основі сповнити його бажання, але нам матеріялу на заповнення газети (як деяким американським органам) зовсім не бракує. Тому д-р Трил. мусить вдоволитися лише поданням на сторінках нашого органу короткого змісту його статті. Отже:

Д-р Трил. твердить, що поворотний пашпорт у польському консуляті одержав він так само, як сотки українських емігрантів. Поляки не могли йому нічого закинути (ну, певно!), лише не знали, чи він взагалі є польським горожанином. І зовсім справедливо, бо коли хтось без причини вісім чи девять літ сидить біля цісарського Бургу, то можуть справді повстати такі сумніви. Але на інтервенцію одного (незнаного) посла в польському консуляті далися переконати щодо його польського горожанства і пашпорт видали.

В першому процесі проти Юри Соломійчука він не виступав оборонцем, бо це завдання взяв на себе знаменитий оборонець пок. д-р Евг. Олесницький. В другому процесі проти Ю. Соломійчука оборонцем виступав адвокат-жид, бо оборона д-р Трильовського була би йому пошкодила.

Дика сплавачка на Черемоші — це окрема справа. Д-р Трил. боровся проти неї всіми силами, але кн. Любомірський був сильніший.

Щодо Січових Стрільців, то він тому не вів їх до бою, бо не був ні австрійським офіцером, ані не мав боєво-офіцерських студій. Але він працював з посвятою в „Боєвій Управі", що мала свій осідок у Відні. Пробував теж їхати на фронт до стрільців, щоби їх підбадьорити, але його не пустив д-р Ляменан.

Його син не служив ані в Січових Стрільцях, ані у війську взагалі, бо його „три рази австрійська комісія асентерункова, а потім і українська признала за нездібного до військової служби через блуд серця".

Дивним виглядає це скромне твердження чи оправдання д-ра Трил. Таж в австрійському війську служили не лише такі, що мали „блуд серця", служили не лише люди наскрізь хворі, але тіни людей. Ми певні, що хоч австрійська комісія три рази признала його сина нездатним до служби, то д-р Трил. повинен був просто для прикладу вислати його хоч до стрілецької кадри, а там може й „блуд серця" був би минувся.

Льояльним до австрійського уряду під час війни був д-р Трил., бо тоді льояльними були всі українські партії. В справі ... українських селян рівночі кроки поробила Заг. Українська Рада. Депутацію до цісаря він водив на її домагання. Що торкається викручування жидів з війська, то він „помагав многим жовнірам без різниці національности". Що брав гонорарі за те, то робив це не як посол, лише як адвокат, бо не мав тоді ніяких інших доходів „крім малої невистарчаючої запомоги" (від кого?). Своїми заходами держав він „довгі часи Петра Шекерика-Доникова з Жаби при військовій пральни, в Меріш Вайскірхен". А тепер той Шекерик, будучи „богатим ґаздою і побираючи яко війт 300 золотих місячно, хоче бути ще і послом, брати дальших 900 золотих місячних діет, а громаду полишити на ласку Божу". Ну, й скажіть люди добрі, чи не чорна невдячність? Чи не міг би він тих 900 зол. відступити „батькові" за держання його у військовій пральні?

„Селянсько-радикальну партію" він заснував з Сандуляком, Радуляком й іншими (котрі то інші?), бо він „правдивий радикал", а Левко Бачинський (видно, що „батько" має його в печінках) був проти злуки з Вел. Україною, бо інакше „уніятські попи мусіли би бороди носити".

Це вже хіба вершок знаменитої „аргументації" д-ра Трил. Варто її опатентувати.

Щодо хлібоїдів, то „є між ними колишні члени всіляких партій". Правда, але —додам— колишня „селянсько-радикальна партія" там примістилася в цілости.

„Питання, за які гроші виходять „Громадські Вісти" — скромно відповідає д-р Трил. — є просто непристойне. Таке саме питання можна би поставити і до „Свободи", „Правди", „Праці" і других часописей".

Ей справді! Чи кепкуєте, „батьку", чи дороги питаєте? Така мудра відповідь навіть не сягає рівеня покутного адвоката. Таж „Свобода" виходить 30 літ, має вироблених читачів і передплатників, таж „Свобода" в своїм часі мала найбільший тіраж з усіх тижневиків, а й нині вона друкується в поважному накладі, маючи своїх постійних передплатників. На „Правду" складаються священики, особливо станиславівської дієцезії. Але за які гроші виходять „Громадські Вісти", хто субвенціонує цю газету, котрі селяни складають на пресовий фонд, які капіталісти льокують там свої капітали? Таж д-р Трил., що ще в часі війни жив на „невистарчаючі запомоги" і помагав собі жидівськими гонорарами за викручування їх від військової служби, що в останніх літах писав розпучливі листи — мовляв — вмираю з голоду, — хіба не видає своєї газети власним коштом. А сьогодні газета коштує втроє стільки, що перед війною. Сьогодні на кредит ніхто не друкує.

Всі відповіди д-ра Трил. були би сяктак пристойні, але ця остання, єй Богу, непристойна, бо є обрахована на людську дурноту. Годимося тільки з другою частиною речення-питання д-ра Трил.: „Таке саме питання можна би поставити до „Праці" і других часописей".

По той бік добра і зла.

Консолідаційні змагання в сель-робівському таборі.

Роздвоєний Сель-Роб ніяк не може обєднатись, обі його половини й далі маширують окремими рядами, ворожо зизоока поглядаючи на себе. У виборчій акції оба крила виступають з окремими листами, на виборчому терені йде тиха, але завзята боротьба між обома Сель-Робами. Сель-робівська більшість (чи справді більшість, то ще виявиться!) зголосила державну листу під своїм старим іменем: Українське Селянсько-Робітниче Обєднання Сель-Роб, а лівиця виступила демонстративно під примагливою назвою: Єдність Сель-Робу. Всі прикметники включно з додатком „український" — відпали. Перша листа одержала число 8, друга 19. Безпосередньо за нею йдуть „русскі" зі своєю 20-кою.

„Єдність Сель-Робу" пишається на державній листі, „Хай живе Єдність Сель-Робу" — таким вигуком кінчається спільний комунікат ППС. Лівиці і Сель-Роб-Лівиці. Ніщо інше, тільки єдність голосять сель-робівські „сепаратисти". Звідкіля така зміна? Ще вчора вони розбивали Сель-Роб, перевели його розкол, а нині роблять всі можливі зусилля, щоби поєднатися й обєднатися з правицею.

Офіціоз лівиці „Сель-Роб" в передовиці „До відома трудящих мас" подає перипетії переговорів з правицею у справі ліквідації розламу.

Як ми вже в свойім часі подавали, Сель-Роб (правиця) поставив деякі превенційні передумови лівиці. У відповідь на них лівиця в надзвичайному виданні свого офіціозу (з 9. січня) признавалася до деяких помилок і запропонувала вступне обєднання на основі створення спільного виборчого комітету і столошення спільних виборчих лист. Правиця на конференції 12. січня відкинула ці предложення, обстоюючи свою декларацію і висунені передумови. На найближчій конференції представники правиці не явилися, а на третій з черги з участю ППС-лівиці, як медіятора, знову відкинули порозуміння. На додаток правиця усунула з редакції свого офіціоза „Наше Слово" Дурделу, що був прихильником порозуміння і в тому напрямку вів агітацію. В нагороду за те лівиця виставила його чоловим кандидатом на державній листі.

Опірне становище правиці видобуває з грудей лівиці поклик до „селянських і робітничих мас", щоби вони обєдналися понад голови провідників правиці та виступили у виборчу боротьбу під кличем єдности Сель-Робу.

Не можна провідникам лівиці відмовити зручности. Вони розбили Сель-Роб, вони його тепер відбудовують. Забулося вже те, що вони були спричинниками розламу. Сель-робівська публика, що не визнається в тонкостях народовольської дипльоматії, бачить б. народовольців не лише в ролі миротворців, але й будівничих єдности Сель-Робу. Ролі змінилися. Лівиця потягає за собою сель-робівську публику, вона находиться в „єдностевій" офензиві, а правиця перейшла на становище дефензиви. Вистане слідкувати за звітами з виборчої акції, вистане кинути оком на органи обох крил. Тоді, як офіціоз правиці „Наше Слово" в останньому часі зменшився до 4-ох сторінок, орган лівиці „Сель-Роб" розтовстів до 8-ох сторінок. Він уже й змінив трактування „національного питання" мабуть в той спосіб, що подає в останніх числах такі знимки, як напр. „Харків — столиця Рад. України" або „Електрифікація Рад. України". Нічого не помагає правиці прихильне відношення до неї КПЗУ і легко прихильне відношення харківської преси. Є ще й інші чинники, сильніші від КПЗУ і харківської преси, а вони всю свою силу, весь тягар своїх монопольних впливів кидають на терези лівиці. Інтернаціоналізм, повну національну індиферентність — ось що піддержується серед „селянських і робітничих мас". Протектором лівиці в її змаганнях до опанування сель-робівської публики й інтернаціоналізації українського національного терену є ППС-Лівиця.

Чи вдасться б. народовольцям, б. пропагаторам єдности „русскаго народа" заховати частину наших мас під прапором інтернаціоналізму московської марки, чи ні — виявить найближча будучність.

Великий учений і громадянин.

В ДЕСЯТИЛІТТЯ СМЕРТИ ІВАНА ПУЛЮЯ.

Дня 31. січня 1918. р. помер у Празі наш визначний земляк Іван Пулюй. В особі його зійшов у могилу не лише учений, якого імя було голосне в кругах фізиків і техніків через яких 20 літ — головно у вісімдесятих та девятдесятих роках 19-го і в початком 20-го століття — але також активний громадянин, що, живучи на чужині поверх 50 літ, ніколи не забував, що є сином українського народу і по силам боронився за його права в Австрії і в Росії та заступався за них перед европейською опінією в часах всесвітньої війни.

На життю його справджується латинська приповідка „Per aspera ad astra". Бо вийшов він з дрібношляхотської сімї в Гримайлові, де прийшов на світ 1845. р., а по скінченні гімназії в Тернополі дістався до греко-катол. семинарії т. зв. Барбареум у Відні і студіював поруч теольогії також математику, фізику і астрономію. Опісля не висвячувався, але продовжав студії математики і фізики дальше, не зважаючи на недостатки і перебивався крізь життя лекціями, а пізніше стипендіями. В 1872. р. приняв його у фізикальнім інституті проф. ... у Відні, у 1874. р. є асистентом для фізики і механіки у ... академії в ...

не, у 1875. р. студіює знов у Штрасбургу у славного тоді проф. Кундта та осягає там степень доктора фільософії, а вже у 1877. р. габілітується на доцента для досвідної фізики на віденськім університеті. Від 1876. р. до 1882. р. займає становище асистента у проф. Лянга. Почавши від 1874. р., стрічаємо цілий ряд його праць у Записках віденської Академії Наук, а предметом їх є доволі тяжкі з експерементального боку досліди над газами і парами. Заразом появляються прилади його власного помислу, за які одержує премії на всесвітніх виставах в Парижі 1878. і 1881. рр. і патент не лише в Австрії, але також за кордоном.

Не зважаючи на ті наукові успіхи, сниться у 1882. р., в котрім мусів уступити з асистентури, без ніякого утримання і без надії, що осягне колинебудь університетську катедру. До того ще приходить у нього до ревізії в звязку з процесом Наумовича, яка кидає світло на ігноранцію віденської поліції або на лиху волю галицьких краєвих властей, а заразом до решти засить надію Пулюя на наукову карієру. Із-за того кидається він на поле нової ділянки електричности, що саме тоді засвіта, — електротехніки. Небаром потім стрічаємо його на становищі директора електротехнічного бюра у Відні, а опісля на становищі консулента електротехнічного відділу фабрики оружа в Штайр. В останній місцевости помагає уладити виставу і закладає власну фабрику жарових лямпок. Ця фабрика збуджує так великий подив серед наукових та урядових кругів, що міністерство покликує його в 1884. р. на професора фізики та електротехніки у німецькій техниці в Празі. Цю катедру задержує до розділу її на дві т. є до 1902. р., від котрого стає професором самої лише електротехніки згідно зі своїм бажанням.

1889/90. р. вибирають його ректором німецької техніки в Празі, в 1906. р. дістає за наукові заслуги ордер залізної корони, в 1910. р. титул і характер радника двора, а в 1916. р. переходить на емеретуру.

Життя його повне невсипущої праці. Після дослідів над прикметами газів звертається до електричного розряджения в рурах з розрідженими газами, винаходить фосфоризуючу лямпу, якою після відкриття Рентґена виконує прекрасні рентґенівські знимки, кращі, як сам Рентґен, а опісля публікує цілий ряд праць з поля електротехніки. Заразом є душею електротехнічного товариства в Празі, котрому проводить через богато літ.

Завдяки своїм здібностям і незвичайній працьовитости стає науковою повагою, з якою числяться наукові та технічні круги. Великі електротехнічні фірми запрошують його на свойого дорадника, а електричні централі цілого ряду міст будуються або реконструуються після його рад напр. у Празі, Марієнбаді.

Наукові праці містив здебільша у Записках Академії Наук у Відні та в „Elektrotechnische Zeitschrift" в Берліні. Їх є пятьдесять чотири; зпоміж них вийшли також в українській мові у виданнях Наукового Товариства ім. Шевченка. Крім того написав дві популярно-наукові розвідки, а саме „Непропаща сила" і „Нові і перемінні звізди" (І. вид. Просвіта, ІІ. вид. Видавн. Спілка).

Одначе те все є лише одною стороною його діяльности. Друга сторона належить виключно українському громадянству. І так в 1863. р. ще як ученик гімназії заложив серед тернопільської молоді громаду, що мала на ціли знайомити своїх членів з українською історією та літературою, розширювати та підтримувати національну свідомість і літературну часопись „Мету", що виходила тоді під редакцією Кс. Климковича. В часі університетських студій у Відні 1865. р. дав почин до заснування студентської організації, з якої згодом повстало 1868. р. товариство українських студентів „Січ". В 1869. р. познайомився з Кулішем, що приїхав був тоді до Відня, та опісля жив з ним в приязни через кільканайцять літ, поки Куліш не охолонув із-за якомсь незначної причини. Добутком їх взаємин є переклад св. Письма на українську мову, який вони оба спільно ладили. Але докінчити довелося його Пулюєви доперва по смерти Куліша при співучасти Івана Нечуя Левицького. Друком вийшло в цілости 1904. р. накладом британського біблійного товариства. До цього перекладу прикладав Пулюй велику вагу. Він займався ним через яких 35 літ свойого найкращого віку, незважаючи на те, що був обтяжений науковою та іншою працею. Він порівнює у своїй автобіографії значіння появи українського св. Письма зі значінням перекладу Біблії Лютра для німецького народу.

До Куліша відносився все з великою пошаною, двічи відвідував його на Великій Україні (в 1878. і 1880. рр), одушевлявся широким світоглядом і значінням Куліша та присвятив йому свою працю „Нові і перемінні звізди". Він боронив Куліша перед земляками, що відсахнулися були від Куліша за його „Історію Возсоединенія Руси" і за критику Шевченка, а у „Кількох споминах про Куліша і його дружину Ганну Барвінок", що вийшли 1905. р. у Відні разом з „Новими і перемінними звіздами", вдається в полеміку з Франком за його острy критику перекладу св. Письма і Кулішевих перекладів Шекспіра.

У звязку з виданням св. Письма в українській мові робив Пулюй заходи в „Головнім Управленію по ділам печати" в Петербурзі та в Російській Академії Наук, щоби виєднати дозвіл на висилку св. Письма в границі Росії. Але йому відмовлено. Також університети в Петербурзі, Київі і Харкові не прийняли українського св. Письма до своїх бібліотек. Не вражений тим, вислав Пулюй меморіял в обороні українського слова до президента російської комісії для цензурних законів Кобеки і лист з проханням дозволу поширити українські Псалтирі між раненими і недужими жовнірами-українцями, учасниками російсько-японської війни. Одначе ці заходи були даремні тоді, як японський ґенерал Ноґі на прохання Пулюя позволив поширювати св. Письмо в українській мові між жовнірами-українцями, що попали були в японський полон. На цім місці необхідно підчеркнути, що у своїх письмах до російських властей Пулюй домагався також скасування відомого указу в 1876. р., яким заборонено друкування українських книжок і часописей в Росії, а рівночасно боровся проти нього на сторінках „Діла" і „Ruthenische Revue".

Інтересна була історія першого молитовника в українській мові, зладженого Пулюєм. Коли він предложив рукопис молитовника новоіменованому митрополитові Йосифові Сембратовичеві (1869 чи 1870 р.), цей під впливом тодішнього голови „святоюрців" кшилошанина Малиновського відмовив апробати і позволив на спалення рукопису „по праву каноническому". З приводу цеї події видрукував Пулюй у Відні 1871. р. брошуру п. з. „Лист без коверти", написав новий молитовник і видав його 1871. р. у Відні за позичені гроші.

На всякі події в житті українського народу відкликувався все дуже живо. Боротьба за український університет у Львові захопила була його сильно. В тій справі брав участь в депутації Наукового Товариства ім. Шевченка, висланій 1902. р. до міністра освіти Гартля і до міністра-президента Кербера у Відні, разом з проф. унів. д-ром Ів. Горбачевським, з проф. унів. Стефаном Смаль-Стоцьким і послами Романчуком і Ол. Барвінським та в дискусії з міністрами горячо заступався за заснуванням українського університету у Львові. В звязку з університетськими питаннями опублікував кілька статтей в „Ділі" і в „Ruthenische Revue" в 1904. р.

Також відгукнувся він з нагоди рільничого страйку в Галичині (Гл. тижневик „Ді Цайт" у Відні з 1902. р.) і вибуху революції в Росії в 1905. р. (Гл. „Діло" з 1905. і 1906. р. і „Гайдамаки" з 1906. р.) А коли вибухла всесвітна війна, виступив горячо за утворенням самостійної Української Держави в брошурі, писаній по німецьки і виданій в Празі 1915. р. п. з. „Ukraina u. ihre internationale politische Bedeutung", станув на чолі комітету опіки над українськими воєнними виселенцями в Празі та заснував з громадянських зборок стипендійний фонд для української молоді середніх шкіл та університетів. Спосіб збирання того фонду був дуже оригінальний. Оголошував в часописах до громадянства поклик з проханням слати датки, а молодь взивав зносити подання. Як лише назбиралося 150 корон, зараз уділював стипендію одному з петентів, а опісля назвиска стипендій оголошував в часописах. Ця акція увінчалася гарними успіхами і допомогла неоднім молодим людині студіювати серед тяжких воєнних часів. Пулюй прикладав до неї велику вагу, виходячи з заложення, що молодь це будучність народа, і ще три тижні перед смертю помістив в 5. ч. „Діла" з 1918. р. звідомлення зі своєї акції та поклик до дальших збірок. А вже 31. січня не стало між живими цього великого громадянина-українця і вченого небуденної міри.

Д-р Роман Цегельський

УНЕВАЖНЕННЯ ЛІСТ.

Варшава, 27. січня 1928.

Уневажнено 27. лісту — правиці Поалє-Сіон і 28. Укр. виб. бльок сел. роб. і працюючої інтеліґенції та лісту 85 санац. кресово-західну.

ВАЛЬДЕМАРАС У ГІНДЕНБУРҐА.

Берлін, 27. січня 1928.

Литовський премієр Вальдемарас був нині на авдієнції у президента Німеччини Гінденбурґа. На авдієнції був теж лит. посол Сідзікавскас. Після авдієнції було снідання в лит. посольстві, а пополудні почались знову переговори між лит. делеґатами і нім. закорд. урядом. „Берл. Тґт." пише, що є надія, що прийде до порозуміння, головнож щодо взаємного пакту.

АНҐЛІЯ НАВЯЗУЄ ВЗАЄМИНИ З СРСР.

Льондон, 27. січня 1927.

Є чутки про недалекі довірочні переговори представників СРСР з анґл. урядом. Анґл. уряд рішається на це, тому, що бажає вирвати опозиційним партіям виб. клич, який каже, що теперішній консервативний уряд є причиною зірвання взаємин із СРСР, а також тому, що анґл. нафтові концерни роблять заходи з американськими компаніями в справі співучасти в більшовицьких нафтових концесіях.

ПІДВИШКА ЗАЛІЗН. ОПЛАТ.

Варшава, 27. січня 1928.

Зачувати, що підвишка пасажирських і товарових залізничих оплат, яку проєктовано від 1. січня п. р., а опісля відложено — сталася знову актуальною. Нова підвишка ввійде в життя з початком нового бюджетового року, себто від дня 1. квітня п. р. Рівночасно з підвишкою особової тарифи, згл. якийсь час після її введення, подорожіє також залізнича товарова тарифа.

ГОЛУВКО У МОСКВІ.

Москва, 27. січня 1928.

Приїхав тут. нач. сх. виділу польського мін-ства закорд. справ Голувко і дир. департаменту мін-ства промислу і торговлі Соколовський.

Театри.

„Коопер. Український Театр" під дирекцією м. Стадника (вул. Шашкевича).

Субота 28. січня год. 7·30 веч. Перший раз „Пісні в лицях".

Неділя 29. січня год. 3-та попол. „Добродійна Сузанна". Год. 7·30 веч. „Пісні в лицях".

Міський великий театр:

28-го, год. 3·30 попол. „Весілля".
28-го год. 7·30 веч. „Паґаніні".
29-го 3·30 год. попол. „Незвичайний сеанс".
29-го г. 7·30 „Страшний Двір".

НОВИНКИ.

— **Впертий і завзятий кандидат.** Пишуть нам: Начальник громади Хоросно Старе, львівського повіту Дмитро Федишин бере живу участь у передвиборчій агітації. В свойому селі і сусідних він агітує між громадянами, щоб вони голосували на нього, бо він хоче бути послом. А що дуже хоче, то видно з того що пожертвував би — як каже — навіть 17.000 зол., щоб тільки стати послом. Він хвалиться, що має піддержку старости, в що можна вірити, тому, що він ходить увесь час у товаристві поліцаїв.

— **Львівська хроніка.** Селянин Паранський приїхав до Львова на те, щоби на Галицькій площі пробувати зарізати себе ножем із розпуки, що погано продав два морґи ґрунту. — Замарстинівський громадянин Стефан Яцкуф, член „Звйонзку стшелецкого" пробував штиком ще в осени колоти прохожих; а що мав на совісти 4 крадіжі дістав півтретя місяця. — Півчверта дістав інший відомий поліції темпераментний пан Завер, який на Сильвестра счинив таку авантуру, що його наречена омліла, а поліцаї мусіли з ним боротись.

— **Українїка.** У чеськім тижневику „Обран Земедельцу" в чч. 47 і 49 находимо два переклади оповідань Катрі Гриневичевої: „На ярні пістальце" і „Нові жівот". — У ч. 21 „Мюнхенер Нвесте Нахріхтен" з 22-го п. м. находимо статтю В. Оренчука „Національний день українців". — У ч. 1. журналу „Слованьски Преглед" находимо статтю д-ра Франтішека Тіхи п. з. „Яігословаєті Русіні" оcновану на великій скількости укр. матеріялів.

— **Найстрашніший вулькан оживає.** Хто з вас знає, що найнебезпечнішим вульканом у світі є Кракатау, на острові між Суматрою і Явою. Той дрімучий велитень пригадався знову світові голосним бурмотінням, якому супроводять клуби вогневого диму. Населення сусідніх островів утікає перелякане, тому, що між ним живе ще спомин вибуху зперед 44 років, коли Кракатау залив 40.000 людей. 26. серпня 1883 р. з вулькану бухнув такий стовп вогню, що дим із нього можна було відчути у віддалі 700 км.; цей стовп ішов уверх на 40 км. 12 годин усе небо було „кромішньою тьмою". Землетрус захвилював Суматрою та Явою і його тремтіння дійшло аж до Европи. Атмосферична зміна була така сильна, що століття не памятали такої. Схвильоване море вдерлось на острів і залило його, а вулькан наполовину пірнув у море. Тепер він знову починає показувати свою голову дракона та плювати.

— **Рекорди.** На протязі тижня арештували в Ленінграді та Москві приблизно 600 збіжевих купців за незаконну торгівлю. — У варшавськім маґістраті відділі каналізації відкрили канальну історію: урядовці у порозумінні з власниками домів поділились 254 тис. державного гроша. — У Бульон (Франція) арештували 17-літню служницю Жару, яка мала в собі стільки жару, що встигла за короткий час придбати собі 104 наречених, з яких кожний робив їй дарунки. — У нім. містечку Меніnг (Баварія), живе селянська родина, що має 25 дітей, всі здорові, з одного подружа: 15 хлопців і 10 дівчат, з чого 5 пар близнят. — В Італії померли одного дня три столітні особи: один старець у Ґенуї, один у Торіно і одна жінка в Пармі. — У Сарасво арештували рекордового вломника 14-літню ґімназійну дівчину, що ограбила зночі касу місцевого адвоката, щоби за ці гроші накупити собі ласощів і находитись до віна.

— **З жіночих рекордів.** Цими днями парижська преса повідомила про шлюб визначного лікаря Люї Пелетіє, головного директора шпиталя для нервово недужих. Він оженився із д-рою медицини Анною Шарболіє, яка була давніше в цьому шпиталі звичайною сестрою милосердя. Преса в день шлюбу лікаря, щоби пригадати йому, що джентельмен повинен додержати слова розяснює це подружа такими подробицями: Пелетіє мав із п-ною Шарболіє звязана роман. Він обіцяв із нею оженитись, коли вона стане студенткою медицини. Вона зробила це. Пізніше: коли стане д-ром медицини. Вона зложила докторат. Пізніше коли він дістане велику спадщину ві-

дилька, який поки що не годиться на це подружа. Панні Шарболіє було цього за багато. Вона покинула шпиталь. Одної ночі в 10 г. веч. у шпиталі зявився енергійний молодець, що домагався ін ним стрічі. Ввійшов до кімнати Пелетіє, добув револьвер і дав себе пізнати. Це була переодягнена панна Шарболіє, яка домагалась негайно письменної заяви від нього, що він ожениться з нею і що пише це... не під насильством. Пелетіє підписав. За той час покликали поліцію і панну Шарболіє взяли в комісаріят. Там ствердили, що її револьвер не мав навіть набоїв. Кілька днів пізніше лікар Пелетіє оженився з нею. Невідомо тільки, чи наслідком своєї письменної заяви, чи захоплений рішучістю дівчини.

— **Світова всячина.** У Вільні відчули легке тремтіння. — У Німеччині вийде закон, що від 1-го червня 1928 медичні студії тріватимуть 5 літ. — На свята Толстого їде до СРСР відомий письменник Ромен Роллян, щоби... переконатись про технічний поступ радян. промислу. — У центральній Німеччині страйкує 60.000 металевих робітників. — Сербський король Олександер підписав декрет про амнестію тисячі засуджених з нагоди народин сина. — У Гльоссенем, біля Франкфурта, арештували цілий відділ іскрових телеграфістів як шпигунів. — Найбільше даних на президента Сп. Держав має Гувер: так каже бурмистр Філядельфії; побачимо, що скажуть виборці. — Летуни Кост і Ле Бріке приїхавши в Ню-Йорк поплинуть кораблем до Японії, а звідти літаком полинуть у Париж. — У Міскольч (Мадярщина) перевернувся військовий автобус; 22 жовнірів небезпечно ранених. — Литва мала 1-го січня 9,225.520 осіб населення. — Англійські промисловці заповідають звижку цін на діяманти. — В університеті в Інсбруку завели наново промоцію на д-ра sub auspiciis; тільки без додатку: imperatoris. — У Мадриді померла відома драмат. артистка Ґверрерo.

— **Осторога.** Українське Товариство допомоги емігрантам з В. України подає до загальної відомости, що п. Клим Помогайленко, емігрант з В. України, не є членом Товариства і за його особисті вчинки Товариство не бере на себе відповідальности. При цій нагоді Товариство ще раз пригадує громадянству щоби усякі допомоги й жертви для емігрантів спрямовувало до Управи Товариства (Львів, Руська 3, III. п.), а не видавало на руки окремим прохачам. — За голову Т-ва Вол. Дорошенко.

З судової салі.

В безконечній черзі...

Політичний процес 17-ьох.

В третьому дні розправи (пятниця 27. п. м.) докінчено відчитування акту обвинувачення в українській мові, що забрало ще повних дві години часу (до год. 11.15 перелпол.) Д-р Гумецький читав увесь час тихим, монотонним голосом, так, що його ледви було чути. Після відчитання акту обвинувачення в українській мові предсідник зарядив півгодинну павзу, з тим, що по павзі зізнаватиме перший з обвинувачених Василь Атаманчук.

ЗІЗНАННЯ АТАМАНЧУКА.

Серед великого зацікавлення зачалася в год. 12. в полудне дальша часть розправи. Салю заповнила публика до останнього місця. Зізнає обв. *Василь Атаманчук*, що сидить на середині салі сам, бо всіх інших обвинувачених виведено до їх келій і вони будуть покликувані на розправу в міру потреби поодиноко. Обвинувачений, високий пристойний шатен з ясними очима, зізнає в той спосіб, що відповідає на питання предсідника.

На вступі предсідник зазначує, що на основі акту обвинувачення Василь Атаманчук обвинувачується в державній зраді, шпіонажі і зокрема у співучасти в убивстві кур. Собінського.

На запит, які студії і яку військову службу відбув підсудний Атаманчук, відповідає: Я скінчив два роки учит. семинарії, коли захопила мене українська визвольна війна. Тоді я вступив до Української Армії і боровся під Львовом. Там попав я в польську неволю, з якої мене звільнено, але потім лежав дома (в Сіхові, пов. Стрий) цілий рік хорий на еспанку. В 1922. р. став я знов учитися, але прийшли вибори до польського сойму і мене арештовано й вивезено до Львова, де я сидів довший час у тюрмі. Після звільнення мене небавком асентеровано до польського війська, в якому я відслужив повних 18 місяців.

На запити про те, що робив дальше, обвинувачений оповідає, що по війську записався на торговельний курс у Стрию (1924—25), куди ходив спершу пішки зі свого села, а потім замешкав в Стрию. Зі Стрия перенісся при кінці вересня 1926 р. до Львова, де ходив на гімн. курс, бо задумав здати гімн. матуру. В цьому місці обвинувачений відкликує все те, що він сказав у слідстві про свій побут у тому часі в Києві і про своє знайомство з Чернявським, з яким нібито вернув потім до Галичини. Цю історію видумав він на те, щоб увільнити від прикростей і тяганини на поліцію ті особи, в яких він мешкав у Стрию. З Польщі обвинувачений взагалі нікуди не виїздив.

Коли предсідник відчитує просторі зізнання Атаманчука про його побут у Києві і про поворот його з Чернявським до Галичини, він далі обстоює, що все те видумав для критя людей, яких він бажав зберегти від неприємностей. Потім оповідає, як поліція постійно його переслідувала, як мучила вічними ревізіями і т. д.

На запит предсідника, з чого він жив, Атаманчук заявляє, що діставав гроші з одного джерела, одначе його виявити не може. Жив на фальшивий пашпорт під іменем Олександра Біласа. Цей пашпорт він купив собі у Стрию від якогось незнаного жида за 60 зол., а не дістав його від Чернявського, як це зізнав він у слідстві. Жив під чужим іменем тому, що хотів мати спокій від поліції. Пашпорт купив у травні або червні 1926. р., а у вересні приїхав до Львова, де замешкав разом з Василем Джулем (до 20. січня 1927.).

На запит предсідника, коли пізнався з обв. Іваном Вербицьким, відповідає, що з ним пізнався ще в часі служби в Українській Армії, бо оба були 1919. р. під Львовом. Пізніше з ним бачився рідко, а в листопаді 1926. р. оба побачилися у Львові. На питання, що означає їх спільна знимка, каже, що він мав свій власний фотографічний апарат і тим апаратом вони знялися. Хто тиснув тоді за гузик, сьогодні собі не пригадує. Апарат привіз собі Атаманчук з польської неволі, де собі його купив, а не дістав від Чернявського, як зізнавав у слідстві.

На дальші запити каже, що мав і призвище „Довгий", бо його так здавна називали тому, що він високий ростом. При переході границі коло Осмолоди, де його арештовано, подався за Дзюбінського Станислава.

Після заперечення обвинуваченим висилки книжки Опольської з вклеєними в ній фотографіями мостів оповідає про своє відношення до нареченої п. Олександри Яницької і до п-ні Олени Королюкової. Признається до авторства 4 листів, що передше заперечував.

З черги оповідає про свої знайомства з іншими обвинуваченими. Остапа Дерища знав, також Матийціва (який приходив до Джула), Ковалиська Миколи не знав ніколи. Признає, що просив Дериша, аби йому вистарав мобілізаційну карту (для людини низької ростом, бльондина), але револьверу в нього ніколи не просив. Ольгу Гретчак знав з того часу, коли сидів у тюрмі у Львові, бо вона приїздила тоді до арештованих. Вербицький бував у нього рідко, яких 3—4 рази.

На запит, чи знав Грещака і Пінчинську, керманичів шпіонської централі в Кракові, заявляє, що не знав їх цілком (його фотографію найдено між паперами Пінчинської!). Що Пінчинська була секретаркою керманича шпіонської централі в Кракові, сказав йому щойно сл. суддя Янушевський; про це Атаманчук ніколи передше нічого не чував.

На запит, хто такий „Влодко", каже, що це Володимир Гук.

Свою приналежність до Української Військової Організації Атаманчук рішуче заперечує.

Головінського і Дзіса не знав ніколи, пізнав їх щойно тут.

ЧОМУ ВИЇХАВ ЗІ ЛЬВОВА?

Запитаний предсідником, чому так негайно виїхав зі Львова, каже, що зі Львова він не втікав, а виїхав з поспіхом тому, що йому обіцяно посаду на Закарпатті в Ужгороді і саме тоді його туди покликувано. Спішився ще й тому, що мав бути пересслухуваний на поліції, чого він боявся, бо жив під чужим іменем, а зрештою йому вже раз (20. січня) казали на поліції, де його перетримали тоді цілий день, що його підозрівають у вбивстві кур. Собінського. Чому, йдучи на поліцію, змінив з Джулем накриття голови, тепер собі не пригадує.

Зі Львова виїхав до Стрия, де жив до 27. березня. Там не укривався, а вчився, тому з ніким майже не стрічався. Того дня рішив вибратися до Ужгороду, бо дістав звідти завізвання приїхати негайно на посаду. Виїхав отже туди через Долину, де заїхав до своїх знайомих Гретчаків. В Долини мав дістатися на Чехословаччину при помочі провідника. Про свій приїзд до Долини Атаманчук написав заздалегідь до Гретчаків, але не писав їм, що хоче перейти границю. Цю справу він обговорив з ними на місці. До них прийшов Шостак в часі його присутности в Долині [illegible]

Кур. Пода.", в якому була репродукція відомої сторінки „Сурми", де писалося, що замах на кур. Собіньського виконав член У. В. О. Змісту тої статті в „Сурмі", яку обвинувачений бачив у згаданій репродукції, він собі добре не пригадує. Опісля подав, що револьвер на дорогу купив собі у Вістюва, одначе йому не заплатив, бо наглостістю мав уже прилетіти в Ужгороду.

З Долини вибрався Атаманчук в дорогу разом з провідником Тиєлком дня 28. березня коло 7. год. вечером. При собі мав він папери на імя Олександра Біласа. По дорозі бачили здалека одного постерунковго, але Тиєлк зізнав неправду, що Атаманчук на його вид сказав: „Його щастя, що нас не бачив, бо інакше я був би мусів покласти його трупом!" Також не казав, що ліпше було би йому (Атаманчукові) попасти на польському стрічку, як так довго мучитися...

Коли були вже недалеко границі, Атаманчук спалив свої папери на імя О. Біласа, бо хотів перейти на другу сторону без ніяких паперів.

З черги оповідає, як його арештовано. Спершу арештовано провідника, а потім (за якої пів години) і його, що сховався був між деревами.

Після арештування відставлено його до Осмолоди, де йому звязали руки й ноги і там уперше переслухували. Там він і подав, що називається Дзюбінський.

З Осмолоди відставлено Атаманчука до Долини. Там сказав йому комісар поліції між ін., що в Станиславові арештували якогось Атаманчука, про що він вже читав передтим у газетах.

На дальші запити предсідника каже, що на курси у Львові (Асника 6) ходив на літературу й математику щодня, бо хотів мати гімн. матуру. Курси відбувалися від 6—8 год. веч. У дні убивства кур. Собіньського він не був на курсах, бо був у кіні „Палас", звідки вийшов між год. 7—¼5. (Убивства довершено, як відомо, в год. ½6 веч.). Щодо мнимого пізнання його шофером, що нібито відвозив Атаманчука на вул. Королівську, заявив, що це ще й тому неможливе, бо в часі конфронтації з ним він був оброслий і немитий (був 5 днів жований), тому взагалі не був можливий до пізнання. Автом Атаманчук взагалі ще не їздив (хіба, що перевозила його поліція).

Дальші питання.

З черги питав обвинуваченого про особу Черниського радн. Антоневич. Обвинувачений каже, що поліція закидала йому, що він є на чиїмсь удержанні, тому він висунув фіктивну особу Черниського. Такою самою фантазією є й зміст двох найдених при ньому карток, бо той зміст нічого не говорить (поліція підозріває тут шпіонські знаки і вказівки).

Радн. Згуральський питав обвинуваченого, який він мав фотографічний апарат. Обвинувачений каже, що він був однаково добрий для людських типів і для красвидів, одначе красвидів він не зіймав. З черги питав його, на що він потребував мобілізаційної карти, на що обвинувачений не дає ясної відповіди.

Потім ставили обв. Атаманчукові питання присяжні судді. Один питав його, як він так без оправдання опустив свої курси, на що дістав відповідь, що курси мали приватний характер і опускаючи їх, не треба було оправдуватися. Інший питав, защо Атаманчук був арештований в 1922 році, на що обвинувачений відповів, що підозрівали його в шпіонажі.

— А не в саботажах? — питав суддя.

— Ні! В шпіонажі.

З черги став ставити свої питання прок. Ланкевський.

— З ким обвинувачений стрічався в Стрию перед утечею на Чехословаччину? На кого може покликатися?

Обв.: Я не ховався, але й не стрічався мабуть з ніким, тому тяжко мені тепер на когось покликатися.

На тому перервано переслухування обв. Атаманчука до завтрішнього дня. Завтра (в суботу) питатиме дальше прокуратор, а потім оборонці.

ОПОВІСТКИ.

Український Національний Хор Димитра Котка в складі 35 осіб виступить: 2-го лютого — Стрий; 3-го лютого — Львів. 1316 3-?

Репертуар Нового Українського Театру під дир. П. Карабіневича:

Гусятин:

28. I. Рихтет.
29. I. Іспанська муха.
30. I. Катерина.
31. I. Маруся Богуславка.

Копичинці:

1. II. Шумі Маріца.

Театр по 1. II. загостить по всіх більших містах Галичини і Волині з репертуаром: Гейша, Катерина і Галька. ?-?

Товариство Українськ Захоронка у Львові улаштовує для малих дітей до 10 літ дня 5 (пятого) лютого 1928 о год. 4-тій пополудни в салі „Української Бесіди" вул. Рутовського 22 „Костюмову забаву" з ріжними несподіванками. Костюмки з бібулок, а як котра дитина не може мати то в звичайних одягах. Приходіть діточки всі, а забавитеся гарно і весело. 135 2—3

Союз Українських Адвокатів уряджує в суботу 4. лютого 1928 в салях „Бесіди" товариські сходини українських правників з танцями. Весь дохід на фонд для вдів і сиріт по українських адвокатах. Стрій звичайний. Буфет у власному заряді Вп. Меценасових. Хто через ошибку не дістав би запрошення, зволить його підняти почавши від середи 1. лютого між 5–6 пополудни в канцелярії адв. д-ра Ол. Надраги Домініканська 11. 1364 1—3

Тримісячний Курс крою біля і суконь розпічнеться з початком лютого в жіночій промисловій кооперативі „Труд" Львів, Ринок ч. 39. Зголошення устні і письменні в канцелярії „Труду". 1374 1-1

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ХТО ЗНАЄ д-ра Корпяка, бувшого голову надзвичайного військового суду при 5-ій Херсонській дивізії Армії У. Н. Р., прошу подати його адресу до адміністрації „Діло". Витрачені гроші на кореспонденцію будуть з вдячністю повернуті.

ДВОПОВЕРХОВА КАМЕНИЦЯ, комфорт, Бадені. Дохід 1400 дол. Ціна 25000 долярів. ДВОПОВЕРХОВА, комфорт, початок Личаківської, вільне мешкання чотирокімнатне. Ціна 13.000 долярів. ДВОПОВЕРХОВА, комфорт, Сапіги. Дохід 1.200 дол. Ціна 18.000 долярів. ОДНОПОВЕРХОВА, вільне мешкання пятикімнатне Бема. Ціна 5.500 долярів. Вплата 3.500 долярів. ВІЛЛЯ одноповерхова вісімкомнатна, комфорт, овочевий город, ціла вільна, Листопада. Ціна 11.500 долярів. Камениці, віллі, парцелі у всіх дільницях, млини, земські маєтки продасть ЦЕНТРАЛЬНА АГЕНЦІЯ Коперника 14. 1367 1-1

ПОШУКУЄТЬСЯ до священичого дому женщини до 40 літ найрадше вдови або сироти по священику до провадження сільського господарства. Зголошення до о. Бачинського в Мишковичах п. Микулинці. 1368 1—?

ГІМНАЗІЙНИЙ учитель на посаді, 35 літ, непоганий, оженитьсе з панною або бездітною вдовою лагідної вдачі, котра запевнить йому матеріяльно одноріче удержання в місті з осідком університету в ціли зложення іспиту. Серіозні, неанонімові зголошення до Адміністрації під учитель 1248. 1359 1-3

ТОРГОВЕЛЬНІ КУРСИ ПРИШЛПРУНГА. Личаківська 34 приймає вписи на новий 5-ти місячний торговельний курс. Писання на машинах. Стенографія. Початок науки 1 лютого 1928. 1341 1—2

ПОШУКУЮ домівки на школу вправ о 4—7 комнатах в шестій дільниці (Новий Світ) під догідними услівями. Директор III-тої жіночої Семинарії, вулиця Сташіца ч. 3. 1356 3-3

ГОДИННИК Ваш буде найліпше направлений в найбільшій годинникарській робітни **Івана Зельтенрайха**, Львів, пл. Марійська 5. — З провінції просимо репарації присилати почтою. — Старомодні дамські годинники переробляємо на ручні. 36 56—?

ПРОДАМ новий дім 4 убікації мешкальні 2 склепові) з огородом 1100 сяжнів положений в найкращім місци ринку місточка Маріямпіль коло Галича. Реальність дуже відповідна на заложення склепу і склад вудженин. Ціна 1400 долярів. Зголошення до Адміністрації „Діло" під „Реальність". 1338 2—3

ОКАЗІЙНА ПРОДАЖ 38 моргів в однім кавалку подільського чорнозему, 10 км. від міста, 3 км. від залізничої стації враз з новими мурованими будинками критими бляхою, дахівкою і ґонтами, інвентарем живим і компклетним знарядєм рільничим (сівалка, трієр, млинок, молотильня, плуги, культиватор, пляшети і т. п.. — Молодий родючий садок, пасіка, вирцеве пташництво, крім того до господарки прилягає 11 моргів співвласного пасовиська та співвласний каменелом білого і червоного каменя на віддаль 500 м. від обори з причини недуги господаря до продажі. Контракт зараз. Здоровому й запопадливому господареви приносить ся господарка під ґваранцією 1.500 долярів чистого доходу річно. Можу відділити 20 моргів і окремо продати. Зголошення до Адміністрації „Діла" під Оказійна продаж.

ІНТЕЛІҐЕНТНА жінка потрібна негайно до заряду домом у священика, вдівця. Зголошення враз з поручениям слати: о. Лебедович і Бірча к. Перемишля. 1378 1-1

ПОВАЖНЕ Т—во Убезпечень пошукує панів зі широкими звязками до акквізиції. Письменні зголошення під 404 Малопольська Агенція Реклямова, Львів Хорущина 7. 1357 2-2

Одиноким середником проти катару, хрипки, недуг віддихових доріг є

„GLAZIAL"

Хто раз спробує, стане сталим відборцем.
Сотки признань.
ОДИНОКИЙ ВИРІБНИК:

Й. ПАСТЕРНАК

БЕЛЬСКО — ШЛЕСЬК.

З огляду на наслідування, прошу уважати на 1323 Прав. Стереж. назву „GLAZIAL". 2—3

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка

д-р Фелікс Ган

ЛЬВІВ, ГОРОДЕЦЬКА 46.

1058 **Переосвітлення Рентґеном** 16—24

СВІЧКИ ВАЗЕЛІНА ШМІР 1157 6—8

нж. КОСТЬ КОТЕЦЬКИЙ і С-ка Львів 16, бічна Кульпарківська 9.

Спеціяліст веч. і скірн. недуг б. сек. від. і львів. шпиталів Д-р І. МУНД орд. від 8—10, 2—6, в неділі від 9—1. Львів, Асника 1, ріг Пілсудського (Панської) тел. 48-01.

Меблі на рати і за готівку без підвишки ціни, також великий вибір тапіцерованих меблів найдешевше в „Доротеум" Льва Сапіги 34, тел. 15-01. 1249 4-4

Дентист Б. ЛЬОКЕР

у Станиславові вул. Собєського 14

Спеціяліст в золотих і білих коронах. Штучні зуби без піднебіння американською системою. Пацієнтів в провінції полагоджується до 24 годин. 1274 5—?

ЗУБИ роблю після Цінника

1 зол. корона	18 зол.
1 зол. зуб	15 „
1 зуб на кавчуку	2 „
1 направа	3 „

всьо з найліпшого матеріялу

РАППАПОРТ пл. Марійська 7 (де кав. de la Paix

6-12 Полекший не уділяю.

СУПЕРФОСФАТ

фабрика штучних навозів
Иосифа і Кароля
ТОВАРНИЦЬКИХ
Акційна Спілка
Львів, вул. Коперника ч. 9.
Телефон 9-11.

Поставляє на догідних кредитових умовах штучні навози як: суперфосфат кістяний і мінеральний, потасові соли, каїніт, азотняк, амонову салітру, сірчан амону, томасину, мелене вапно палене, також спеціяльні мішанки навозові під городину, квіти та овочеві дерева. 2-

Д р Ґентам до відома! Вже появився новий, музичний каталоґ на 1928 рік. Висилаємо на бажання. Книгарня Наук. Т-ва ім Шевченка Львів Ринок 10. 1-10

УЧЕНИЦЯ найде стацію з удержанням (евент. наукою фортепяну — Зарицька, Сташіца 8, I. поверх. 1377 1-3

ГРАВІРНИЧЕ ЗАВЕДЕННЯ виріб кавчукових печаток і металевих таблиць
РОМАН МІНКІН
Львів Леґіонів 29.
Для кооператив і товариств значний опуст. 1-3

ЖУРНАЛІ ВЗОРИ КРОЇ МАКЕКІНИ

1—3

Р. ЛЯНДАУ ЛЬВІВ Чарнецького 3.

Подяка.

Не маючи іншого способу винагороди ВП. Пані Анні Лопатинській за безкорисне вилічення мене зі скоротечної чахотки, отсим прилюдно висловлюю найширійшу подяку.

Олена Галицька
Косів к. Коломиї.

Приєднуйте передплату!

ОРХЕСТРУ першорядну, знану з українських балів і вечерниць сальонову як також Jazz-Band під управою Букшованого поручається. Адр. Володимир Букшований, Львів вул. Копцова ч. 2. 1375 1-1

Найбільша в краю фабрика дзвонів
Братів ФЕЛЬЧИНСЬКИХ
в Калуші, вул. Сіґецька ч. 14.
в Перемишлі, вул. Красінського ч. 63.
відливає на замовлення дзвони гармонійні і поодинокі, а постійно удержує на складі звиш 200 штук готових дзвонів у вазі від 10 до 600 кг.
225 **Ціни приступні — сплата ратами.** 68—?

ВЖЕ ВИЙШОВ

ПОРТРЕТ
ГОЛОВНОГО ОТАМАНА
СИМОНА ПЕТЛЮРИ
Чудово виконаний в трьох красках.
Ціна 1.80 зол.
Замовляти: Ukr. Buchhandlung Th. Sawula W.en I. Riemergasse 2.
Гроші слати до: Земельного Банку Гіпотечного у Львові, Підвалля 7.

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.